

PM 2 - 2001-02-21 SLUTLIG BEDÖMNING

Fråga om snedvridning av konkurrensen genom åsidosättande av bestämmelserna om affärsmässighet och opartiskhet vid offentlig upphandling.

Eda kommun har i en varuupphandling avseende förbrukningsmaterial, städkemikalier, hygienartiklar m.m., utformat förfrågningsunderlaget samt värderat förekommande anbud på ett sätt som inte kan anses motsvara kravet på affärsmässighet enligt lagen om offentlig upphandling.

Eda kommun har dels för den egna förvaltningens behov, dels för Arvika respektive Årjängs kommuns räkning, enligt förfarandet för s.k. *öppen upphandling* enligt lagen om offentlig upphandling i mars 2000, bl.a. genom annons i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (EGT, infordrat anbud avseende ramavtal för avropsvisa leveranser av förbrukningsmaterial, städkemikalier, hygienartiklar m.m. (Dnr. 2000-5) för perioden den 1 juli 2000 till och med den 30 juni 2002 och med möjlighet till förlängning i ytterligare ett år, således längst till och med den 30 juni 2003 (2+1).

Av förfrågningsunderlaget framgår under rubriken "*Pris*" att för sådana produkter som angivits som frekventa produkter skall nettopriser anges (nettoprisprodukter); för övriga produkter, skall priserna redovisas antingen som en bruttoprislista med angivande av förekommande rabattsatser eller som nettopriser (bruttoprisprodukter).

Under rubriken "*Utvärdering*" i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsvärderingen kommer att genomföras i två steg, med en kvalifikationsfas och en värderingsfas, där det anbud som i värderingsfasen bedöms som "*..totalekonomiskt mest fördelaktigt med hänsyn till pris, kvalitet, service, miljöaspekter samt förpackningsenheter i nu nämnd rangordning*" kommer att antas. Som förklaring till de angivna värderingskriterierna lämnas i upphandlingsunderlaget följande information:

Pris Alla direkta kostnader som följer av ett köp.

Kvalitet Alla kvalitetsaspekter som kan läggas på varan inklusive arbetsmiljöaspekter. Dessutom allmänna kvalitetsbevis som företaget kan uppvisa såsom ISO-certifiering, kvalitetspolicy etc.

Service Här bedöms leveranstid, leveranssäkerhet, kontaktpersoner (tillgänglighet, kontinuitet, kompetens), möjligheten till Internet-handel mm.

Miljöaspekter Anbudsgivarens svar på frågor enligt frågeformulär avseende miljö, eventuell ISO 14000-certifiering, tillgång på miljövänliga produkter eller alternativ etc.

Förpackningsstorlek Möjligheten att kunna köpa mindre förpackningsstorlekar av vissa produkter premieras med högre poäng än de som enbart har stora förpackningar.

Till förfrågningsunderlaget fanns fogat ett antal blanketter för anbudsgivningen enligt vilka förekommande priser och rabatter skulle anges.

Vid anbudstidens utgång den 2 maj 2000 registrerades sex inkomna anbud av vilka fem anbud upptogs till slutlig prövning. Det sjätte anbudet bedömdes inte uppfylla de obligatoriska krav som uppställts för materiell slutvärdering. Ett sjunde anbud noterades inkommet efter anbudstidens utgång och upptogs således inte till någon prövning i upphandlingen.

Av anbudsvärderingen framgår bland annat följande:

- (1) Förekommande anbudspriser avseende produkter som kan mätas i volym (städkemikalier o.dyl.) har lämnats avseende antingen pris per liter koncentrat eller per liter brukslösning^[1]. I förfrågningsunderlaget anges särskilt för vissa kemikalier att pris

^[1] Med brukslösning avses kemikalien i den spädning som tillverkaren avsett för slutlig användning.

skall anges per liter brukslösning. Enbart för dessa kemikalier har anbudsjämförelsen skett enligt pris per brukslösning. För övriga kemikalier, som således angivits enligt pris per liter koncentrat, har av respektive kemikalies produktinformationsblad, bruksanvisning eller motsvarande framgått hur spädning skall ske för att uppnå erforderlig brukslösning. Prisjämförelsen vid anbudsvärderingen har avseende dessa produkter emellertid skett enligt pris per liter koncentrat. Således har vid prisjämförelsen produkter med olika koncentrationsgrad (som således ger varierande kvantiteter brukslösning per liter) kommit att jämföras som likvärdiga.^{2[2]}

Av Eda kommuns skriftväxling med en av anbudsgivarna^{3[3]} framgår att kommunen inte kan lämna någon förklaring till varför vissa produkter kommit att värderas enligt brukslösningsmetoden, men inte andra. *”Vi kan förstå synpunkten på att brukslösning kanske kunde ha tillämpats på fler positioner. Dock har vi i anbudsförfrågningarna tydligt angett de positioner där vi frågat efter brukslösning och även utvärderat enligt dessa”* anger kommunen bland annat.

(2) Vid bedömningen av varugruppen 7, som omfattar pappersprodukter (torkpapper, pappersservetter, toalettpapper m.m.), har värderingen generellt utgått från jämförelseenheten pris per styck (ofta per pappersrulle eller förpackning), oberoende av rullens eller förpackningens innehåll eller nettovikt. Således har vid prisjämförelsen t.ex. produkter med olika kvalitet eller förpackningsinnehåll (t.ex. avseende toalettpappersrullars längd eller antal servetter i en förpackning) kommit att jämföras som likvärdiga. I några fall (servetter, assietter, haklappar och tvättlappar), har i anbudsförutsättningarna angivits vissa preciseringar avseende produkternas mått. I något fall (pappersrullar) har specifikation av vikt angivits.

I skriftväxling med en av anbudsgivarna³ anger kommunen följande: *”I branschen förekommer utvärderingsenheter som vikt, längd och styck. I vårt fall har vi valt styckpris som utvärderingsenhet. Vi förbehåller oss rätten att avgöra jämförelseenhet”*.

(3) Vid bedömningen av sådana varor där priserna har redovisats genom bruttoprislistor jämte angivna rabattsatser (den värdemässigt dominerade gruppen motsvarande c:a 60 procent av upphandlingens värde) har värderingen inte utgått från de nettopriser som kan räknas fram genom att angivna rabattsatser subtraherats från bruttopriserna, utan enbart från rabattsatsernas storlek sinsemellan. Således har i några fall dyrare produkter med högre rabattsatser kommit att bedömas som förmånligare än motsvarande billigare produkter med lägre rabattsatser. Produkter med lika rabattsatser men olika bruttopriser har i prishänseende jämföras som likvärdiga.

I skriftväxling med en av anbudsgivarna³ anger kommunen följande: *”Poängsättningen av bruttopriser / rabatter försvårades av att antalet jämförande produkter var för få, varför i huvudsak rabattsatsernas storlek fick avgöra varje varugrupps poängvärde”*.

(4) I övrigt åsattes anbudet vid anbudsvärderingen poäng enligt ett komplicerat system som inte redovisats i förfrågningsunderlaget. Bland annat har varornas pris åsatts poäng,

---

^{2[2]} Under rubriken ”Varugrupp 1.21 Ytdesinfektion” redovisades följande utvärdering: Anbudsgivare X: 16.20 kr / liter användes i koncentrat; Anbudsgivare Y: 28.80 kr / liter användes i brukslösning. Av anbudet framgår att anbudet X avsåg färdigutspädd vätska medan Y avsåg ett koncentrat, avsett att spädas ggr. 10. I utvärderingen jämfördes 16.20 med 28.80 vilket är helt missvisande. Rätt jämförelse borde vara 16,2 kr litern brukslösning för X mot 2,88 kr. litern brukslösning för Y.

^{3[3]} Svarsskrivelse den 6 oktober 2000 från den för upphandlingen ansvariga tjänstemannen vid Eda kommun, till en företrädare för en av anbudsgivarna.

där poängvärdet svarar proportionellt mot den bedömda varugruppens värde i förhållande till det totala anbudsvärdet^{4[4]}.

Den aktuella upphandlingen omfattar varor till ett uppskattat värde av c:a 2,7 miljoner kronor per år eller totalt 8,1 miljoner kronor under avtalets maximala löptid. Av tillgängligt utvärderingsprotokoll framgår att detta värde fördelar sig med årsvis c:a 1,1 miljoner kronor (totalt 3,3 mkr) på sådana varor som avropas på nettoprislistor och årsvis c:a 1,6 miljoner kronor (totalt 4,8 mkr) på sådana varor som avropas på bruttoprislistor, där någon egentlig prisjämförelse således inte har skett.

Gällande rätt

Offentliga upphandlingar regleras genom lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). Upphandlingar avseende varor skall, om det samlade upphandlingsvärdet överstiger det vid tidpunkten för den aktuella upphandlingen gällande tröskelvärdet 1,728 miljoner kronor^{5[5]}, handläggas enligt de av EG-direktiv styrda bestämmelserna i 1 kap., 2 kap. samt 7 kap. LOU (normalt genom s.k. *öppet upphandlingsförfarande*).

Enligt 1 kap. 4 § LOU gäller som huvudregel att upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt. Anbudsgivare och anbud skall behandlas på ett likvärdigt sätt och utan ovidkommande hänsyn (*likhetsprincipen*).

I förarbetena till lagen om offentlig upphandling motiveras huvudregeln om affärsmässighet bl.a. av hänsyn till principen om icke diskriminering^{6[6]} (jfr. art. 6 i EG-Romfördraget). Reglerna är bl.a. utformade i syfte att försvåra möjligheterna att i upphandlingen gynna eller missgynna vissa leverantörer på ett obehörigt och därmed konkurrensnedvridande sätt. Lagens bestämmelser medför också att skattebetalarna på sikt skyddas mot onödigt höga kostnader.

Enligt 1 kap. 22 § LOU är den upphandlande enheten är skyldig att pröva samtliga krav som angivits i underlaget för upphandlingen och får således inte efterge eller bortse från något krav^{7[7]}.

I kommentarer till lagen om offentlig upphandling^{8[8]} betonas särskilt behovet av en objektiv handläggning vid upphandlingsvärderingen, eftersom upphandlingarna i sig syftar till att åstadkomma konkurrens på lika villkor och sålunda utgör en viktig förutsättning för att den upphandlande enhetens uppträdande i upphandlingssammanhang skall åtnjuta förtroende. Enligt tillämpliga lagförarbeten,

---

^{4[4]} Detta har bland annat medfört att av de två närmast jämförda anbudena i upphandlingen prisskillnaden av det totala anbudsvärdet uppgår till 8 procent medan skillnaden i pris/poäng uppgår till 68 procent.

^{5[5]} Förordningen (1998:59) om ändring i förordningen (1996:581) om tröskelvärden enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, i kraft från den 1 januari 1998. Förordningen numera ändrad, fr.o.m. den 1 april 2000, gm. förordningen (2000:63) om tröskelvärden vid offentlig upphandling.

^{6[6]} Prop. 1992/93:88, sid. 59-60.

^{7[7]} Angående bristande skattekontroll har Nämnden för offentlig upphandling (NOU) avseende en förenklad upphandling av tjänster för kontrollverksamhet inom kollektivtrafiken anfört bl.a. följande: "I den aktuella upphandlingen har ingen skattekontroll av leverantören genomförts, trots kravet härpå i ... LOU och trots att [den upphandlande enheten], enligt egen uppgift, vid samtliga stora trafikupphandlingar regelmässigt ställer krav på att blankett RSV 4820 skall vara ifylld samt klart uttalar att anbudsgivare som inte uppfyller kraven i 1 kap. 17 § LOU kan uteslutas från upphandlingen". NOU:s slutsats blev att bakgrunden till reglerna om kvalificering av leverantör (1 kap. 17 och 18 § (eller 6 kap. 9 och 10 § LOU) är att leverantörerna skall visa sin finansiella, ekonomiska och tekniska förmåga inklusive sin hederlighet och solvens. (NOU-info mars 00 sid. 9 ff.)

^{8[8]} Hentze-Sylvén, lagbokskommentaren Offentlig upphandling, Norstedts, 1998:2, den gula utgåvan, kommentaren till 1 kap. 4 §, sid. 51-78.

framgår att upphandling alltid ”skall ske på marknadens villkor och att det är marknaden som kan ge de billigaste och bästa villkoren ... upphandlingen skall genomföras affärsmässigt och utan ovidkommande hänsyn, dvs. objektivt”.^{9[9]}

Begreppet affärsmässighet har helt olika innebörd i olika situationer och alltefter vem som gör bedömningen. Enligt doktrinen⁸ är det en vanlig uppfattning att det privata näringslivets sätt att köpa varor och tjänster skall vara vägledande för vad som är affärsmässigt. Problemet att tillämpa ett sådant betraktelsesätt är framför allt bristen på företagsekonomiskt risktagande hos aktörerna i den offentliga sektorn, vilket i sig är grunden till behovet av regelsystemet i upphandlingslagen. Genom lagen och de till lagen knutna objektivitetskravet kan den offentliga sektorn i vissa avseenden t.o.m. anses få större krav på sig att behandla alla leverantörer lika än som ibland kan vara riktigt motiverat från affärsmässighetssynpunkt.^{10[10]}

Enligt 1 kap. 12 – 16 §§ LOU skall, om förfrågningsunderlaget innehåller en teknisk beskrivning av föremålet för upphandlingen, beskrivningen i första hand göras med hänvisning till europeiska tekniska specifikationer eller med tillämpning av svensk standard som överensstämmer med godtagen internationell standard. Om sådan standard inte finns är det i andra hand tillåtet att utföra beskrivningen med tillämpning av annan svensk standard eller, om inte heller sådan standard finns, annan standard. En upphandlande enhet får däremot varken i förfrågningsunderlaget eller i annat underlag för upphandlingen beskriva föremålet för upphandlingen på ett sådant sätt att endast en viss vara eller process kan komma i fråga. Enheten får hänvisa till ett visst märke eller fabrikat om det finns särskilda skäl. En sådan hänvisning skall utformas så att även likvärdiga varor och processer kan komma i fråga. Enligt *proportionalitetsprincipen* som har sin grund i EG-Romfördraget, skall bland annat relevansen av ställda krav för varje enskild upphandling prövas i relation till andra ställda krav och i förhållande till föremålet för upphandlingen. Objektivt omotiverade krav i relation till föremålet för upphandlingen riskerar därför att strida mot principen.

Bland de åtgärder som de upphandlande enheterna alltid skall iaktta är att anbuden nollställs för att kunna jämföras på ett likvärdigt sätt. Förfrågningsunderlaget skall normalt utformas så att olikheter mellan anbuden i nollställningshänseende kan undvikas. Om anbud ändå har kommit att avgivas så att de inte låter sig nollställas för att jämföras med varandra får de upphandlande enheterna inhämta förtydliganden från anbudsgivarna, om detta kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning (se 1 kap. 21 § andra stycket LOU).

Enligt 7 kap. 6 § LOU skall en upphandlande enhet som inte följt lagens bestämmelser ersätta därigenom uppkommen skada för leverantör. Med "*uppkommen skada*" avses enligt lagens förarbeten inte bara onödiga kostnader m.m. (*damnum emergens*) utan även utebliven vinst på grund av att leverantören går miste om den intäkt som uppdraget skulle ha medfört (*lucrum cessans*)^{11[11]}. Talan om skadestånd kan enligt samma kapitel 8 § väckas av leverantör vid allmän domstol. Talan skall väckas inom ett år från den dag då avtal tecknats. I fråga om skadeståndets beräkning och funktioner erinras i förarbetena vidare om att syftet med det bakomliggande EG-direktivets^{12[12]} regler är att åstadkomma ett tryck på de upphandlande enheterna att iaktta korrekta förfaranden. En leverantör bör kunna utgå ifrån att ett anbud som han lägger ned möda och kostnader på kommer att beaktas på ett rättvist sätt.

Utöver lagen om offentlig upphandling regleras den offentliga upphandlingen även genom lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling – LIU. Lagens bestämmelser omfattar bl.a. upphandlande kommunala myndigheter (2 § LIU). Enligt 3 § LIU kan Marknadsdomstolen förbjuda en enhet att vid

---

^{9[9]} Prop. 1992/93:88 s. 59.

^{10[10]} Hentze-Sylvén, sid. 56.

^{11[11]} Prop. 1992/93:88, sid. 103.

^{12[12]} 89/665/EEG art. 1(c) samt 92/13/EEG art. 2(d).

genomförande av upphandling i anbudskonkurrens tillämpa ett visst beteende avseende upphandling som vid en samlad bedömning är att anse som otillbörligt på grund av att (1.) något företag påtagligt diskrimineras i förhållande antingen till den verksamhet som enheten själv bedriver för att tillgodose behovet av en vara, tjänst eller annan nyttinghet eller till ett annat företag, eller (2.) beteendet på något annat sätt påtagligt snedvrider förutsättningar för konkurrens vid upphandlingen.

En förutsättning för att Marknadsdomstolen skall kunna förbjuda ett visst beteende är enligt 3 § andra stycket LIU att enheten tidigare tillämpat beteendet eller att det av annan särskild anledning är sannolikt att enheten kommer att tillämpa detta.

Ett förbud kan gälla inte bara ett visst angivet beteende utan även beteenden som väsentligen överensstämmer med detta (3 § tredje stycket LIU).

Ansökan till Marknadsdomstolen om förbud enligt LIU kan göras av i första hand, Konkurrensverket (s.k. primär talerätt). Skulle verket för ett visst fall besluta att inte göra någon ansökan, kan sådan istället göras av en sammanslutning av konsumenter, löntagare eller företag, eller av ett enskilt företag som berörs av beteendet (s.k. sekundär talerätt).

Yttrande

Eda, Arvika och Årjängs kommuner har i ett gemensamt yttrande över en promemoria med en preliminär bedömning som upprättats i ärendet bl.a. anfört följande:

- (1) Avseende koncentrat kontra brukslösning finns det vissa produkter som använd som koncentrat eller blandat koncentrat / brukslösning. Kommunen har därför valt att använda koncentrat som utvärderingsmall. Utvärderingen har sedan skett enligt angiven mall.
- (2) Angående förekommande pappersprodukter har mått och andra specifikationer angivits för varje produkt, när det gäller pappersrullar har i något fall angivits även vikt. Utvärderingen har sedan skett utifrån dessa förutsättningar enligt pris per styck.
- (3) Avseende bruttoprislistor / rabatter är volymen på bruttoprisprodukterna svår att uppskatta, men kan med ledning av inkomna anbud uppskattas till mellan 50 och 60 procent av den totala upphandlingsvolymen. Förekommande sortiment omfattat ett stort och svåröverskådligt antal produkter, varav vissa produkter är frekventa medan andra avropas mer sällan. Jämförelse försvåras även av osäkerhet om bruttoprislistornas varaktighet i tiden. Att jämföra dessa produkter ”skulle ge en alltför stor osäkerhet”, därför har nettoprisprodukterna fått väga tyngst vid anbudsvärderingen, även om dessa omfattar den mindre delen av upphandlingen.
- (4) Avseende poängsystemet, slutligen, menar kommunerna att det tillämpade systemet är logiskt och inte alls komplicerat.

Sammantaget menar kommunerna att upphandlingen har genomförts helt i enlighet med de förutsättningar som varit angivna i anbudsinfordran samt uppfyllt upphandlingslagens krav på affärsmässighet, likställighet och objektivitet.

Bedömning

Konkurrenskommissionen är en privat expertgrupp som uppmärksammar och motverkar fall där offentliga organ genom överträdelse av lag, genom subventioner eller genom att sammanblanda myndighetsutövning med annan verksamhet snedvrider konkurrensen.

Eda kommuns med flera kommuners aktuella upphandling av förbrukningsmaterial, städ-kemikalier, hygienartiklar m.m. har påbörjats enligt det av EG-direktiv styrda förfarandet för *öppen upphandling*. Med stöd av detta förfarande skall den upphandlande enheten tillse att förfrågningsunderlaget upprättas så att en värdering av inkomna anbud kan ske på ett affärsmässigt och likvärdigt sätt. Anbudsvärdering skall sedan genomföras i enlighet med de riktlinjer som angivits i underlaget. Anbudet skall därvid kunna nollställas så att de kan jämföras med samma utgångspunkter. Såväl anbudsförutsättningarna som den nollställning som genomförs i enlighet med denna skall vara så omfattande att den upphandlande enheten

försäkras sig om att det anbud antas som erbjuder den objektiva ekonomiskt mest fördelaktiga lösningen, eller lägsta pris.

Enligt det aktuella förfrågningsunderlaget skall det anbud som med hänsyn till "pris, kvalitet, service, miljöaspekter samt förpackningsenheter" bedöms som totalekonomiskt mest fördelaktigt antas i upphandlingen. Med "Pris" skall enligt upphandlingsunderlaget avses "Alla direkta kostnader som följer av ett köp". Med "Kvalitet" skall enligt samma underlag avses "Alla kvalitetsaspekter som kan läggas på varan". Trots detta har utvärderingen av anbuden skett på ett sätt där anbuden inte bedömts på ett likvärdigt sätt.

(1) Utvärderingen av kostnaden för förekommande kemikalier i vätskeform m.m. har skett på sinsemellan olika sätt. I några fall har värderingen skett genom jämförelse av pris per liter brukslösning. I andra fall har värderingen skett enbart genom jämförelse av pris per liter koncentrat. I de senare fallen har vätskor med olika brukskvalitet kommit att jämföras i prishänseende och anbud innefattande vätskor med hög koncentrationsgrad således missgynnats. Vad de berörda kommunerna anfört om att vissa produkter som används som koncentrat eller blandat koncentrat / brukslösning är svårförståeligt. Själva termen koncentrat torde förutsätta något slags koncentration av vätska som skall spädas före användning. Såvitt Konkurrenskommissionen har inhämtat från branschen är flera av de produkter som i upphandlingen bedömts i koncentrerad form även sådana som normalt förutsätter brukslösningsspädning för användning. Kommunernas invändning på denna punkt kan enligt kommissionens mening därmed inte tillmätas något avseende.

(2) Vid bedömningen av anbuden avseende pappersprodukter har prisjämförelsen utgått från pris per förpackning, oberoende av respektive förpacknings innehåll. Mindre förpackningar har därigenom kommit att prismässigt jämföras med större förpackningar. Mot bakgrund av att de upphandlande kommunerna även på annat sätt (genom poängsystemet punkten "förpackningsstorlek") prioriterat de mindre förpackningarna har urvalsmetoden medfört att anbud med större förpackningsenheter har missgynnats. I sitt yttrande till Konkurrenskommissionen har de berörda kommunerna uppgivit att mått och i något fall vikt preciserats i förfrågningsunderlaget. Varken av de aktuella preciseringarna eller i kommunernas svar till Konkurrenskommissionen framgår att dessa motiverats av objektiva skäl såsom anpassning till befintlig teknisk apparatur eller motsvarande. Utan sådana objektiva skäl torde förekommande preciseringar närmast vara ägnade att snedvrida konkurrensförhållandena mellan leverantörer (proportionalitetsprincipen). De åberopade omständigheterna medför således inte någon annan bedömning på denna punkt.

(3) Vid bedömningen av förekommande bruttoprisofferter (vilka omfattar ungefär 60 procent av upphandlingens totala värde) har värderingen inte utgått från de priser som redovisats, utan enbart från de förekommande rabattsatsernas storlek. Oberoende av pris har produkter med höga rabattsatser således bedömts som förmånligare än produkter med låga rabattsatser. Prismässigt billiga anbud med låga påslag och därmed låga rabattsatser har därigenom kommit att missgynnats. De berörda kommunerna har invänt att en prisjämförelse av dessa produkter "skulle ge en alltför stor osäkerhet". De åberopade svårigheterna är enligt Konkurrenskommissionens mening att hänföra till hur förutsättningarna för upphandlingen har utformats, och medför således inte att de berörda kommunerna kan undgå kritik för bristande affärsmässighet.

(4) Oberoende av huruvida den tillämpade modellen för poängsättning är komplicerad eller ej har systemet inte redovisats i förfrågningsunderlaget och kan därmed inte beaktas vid värderingen.

Vid en sammantagen bedömning har enligt Konkurrenskommissionens mening anbudsvärderingen skett på ett icke affärsmässigt sätt, vilket strider mot lagen om offentlig upphandling. I några fall har värderingen av inkomna anbud inneburit en avvikelse från förutsättningarna för upphandlingen.

I andra fall har förutsättningarna för upphandlingen utformats så att någon rättvisande anbudsbedömning inte kan ske. Anbuderna har genom bristerna vid nollställningen och de påtalade ojämlikheterna vid utvärderingen kommit att jämföras på ett icke likvärdigt sätt vilket även strider mot lagens krav på affärsmässighet samt lagens och direktivens krav på likställighet och objektivitet. Förfarandet är således ägnat att snedvrída förutsättningarna för konkurrensen på marknaden för städkemikalier, hygienartiklar m.m. samtidigt som förtroendet för Eda, Arvika och Årjängs kommuner som upphandlare riskerar att undergrävas. De upphandlande kommunerna riskerar även efter prövning i domstol att få betala skadestånd till eventuellt förfördelade leverantörer i anledning av upphandlingens handläggning.

Skulle de berörda kommunerna även i fortsättningen tillämpa liknande metoder för anbudsinfordran och anbudsvärdering torde förfarandet även kunna bli föremål för talan om förbud i Marknadsdomstolen enligt lagen om ingripande mot otillbörligt upphandlingsbeteende (LIU).
